

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in Inerate sprejema upravništvo v Katoliški Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vprejemajo.

Uredništvo je v Seme-niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhajava vsak dan, izvenredni nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejemani:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " — h
četrt " 6 " 50 "
mesec " 2 " 20 "

Vupravništvu prejemani:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " — h
četrt " 5 " — h
mesec " 1 " 70 "

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 63.

V Ljubljani, v ponedeljek 17. marca 1902.

Letnik XXX.

„Reformatorji“.

Liberalci imajo veliko skrb za reformo katoliške cerkve. Oni, ki so že tisočkrat na povedali boj vsemu, kar je cerkveno, so najgorenejši »reformatorji«. Dr. Tavčar reformira, Malovrh reformira, Zavadi reformira — pa to ni še dovolj. Kjerkoli najdejo kakega profesorja ali neprofesorja, ki bi tudi rad po svoje reformiral, z velikim krikom bobnajo po svojem reformatoričnem »Narodu«. Zdej ponatikujejo izjavo nekega prof. Wahrunda v Inomostu in ga seveda stavijo nad vse papeže in škofo, ker ima veliko zaslugo, da je izrekel nekaj fraz, ki ugajajo našim »reformatorjem«.

Ta profesor trdi, »da je katoličanstvo na potu, postati kmetška vera, kakor v starih časih propadajoče poganstvo«. »Kdor hoče versko mlačnost sedanjega časa odpraviti s procesijami cerkvenih bratovščin ali rožnovenskimi pobožnostmi starih bab, ta se samo smeši.« Da, ta profesor celo napoveduje — »popolni pogin katol. cerkve«.

No, s poginom katoliške cerkve nismo še tako daleč, in se ga tudi ne bojimo, ker vemo, da ima katol. cerkev obljubo, da bo trajala do konca sveta, česar na pr. naši »reformatorji« nimajo.

No, Wahrund je laik, in ne duhovnik. On sicer tradira kanonično pravo v Inomostu, a zaradi tega nima v verskih stvareh nič večje avtoritete, nego kolikor je zasluži po vrednosti svojih dokazov. Bil je vedno doslej antisemit in je kot politik vedno omahoval med krščanskim socializmom in med nemško ljudsko stranko.

Primerilo se mu je pri predavanjih že večkrat, da so se mu dijaki naravnost smejali. Ko je enkrat v predavanju slavil zakon kot najvažnejši med vsemi zakramenti, so se mu smejali nemškonacionalni dijaki, in ko je drugi pot v navdušeni gorečnosti slavil staropoganske mrtvaške daritve, so ka-

toliški dijaki giasno protestirali. Mož torej ni posebna avtoriteta. Tudi sedanje neumestne ekspektoracije, zaradi katere ga je grajal še celo liberalni učni minister Hartel, ni povzročila gorečnost za versko reformacijo, kakor sodijo liberalci, ampak srd zoper politično stranko. »Leonova družba« ga je izključila iz vrste svojih članov, in dvomimo, da mu bo ljubezen »Narodovega« uredništva povrnila, kar je valed tega izgubil na veljavi.

Liberalci bodo ponatis Wahrundove izjave v obliki brošure razširjali med ljudstvom. Tako vsaj napoveduje »Narod«. No, potolažite se, liberalci! Cesar niti z Aškercem niti z Zavadi, ki sta vendar duhovnika, niste dosegli, to bodete še mnogo manj dosegli z antisemitiko-nemško-ljudsko-reformatoričnim, iz Leonove družbe izključenim Wahrundom.

Sicer pa ta slučaj ne dokazuje nič drugega, nego da mora imeti cerkev odločilni vpliv na univerzah pri profesorjih, ki predavajo stvarine, katere so v zvezi s teologijo.

Državni zbor.

Dunaj, 15. marca.

Visoke šole.

Proračun visokih šol za l. 1902 se razlikuje od zadnjega, ustavno dovoljenega za l. 1897 po višjih postavkah in tudi po razpredelbi. Iz obsežnega poročila povzamem le glavne točke. Vsi troški za visoke šole se proračunavajo na 15,507.021 kron, in sicer za dunajsko vseučilišče 2,913.136; za graško 1,251.460; za inomoško 1,145.200; za zgradbe nemškega v Pragi 107.315, za zgradbe in poprave češkega v Pragi 185.759, a po vrhu še skupni troški za obe praški vseučilišči 2,753.411; za vseučilišče v Lvovu 954.096; za vseučilišče v Krakovu 1,291.657; za vseučilišče v Črnovicah 380.267. Za podporo in učna sredstva vsem vseučiliščem je v proračunu 61.300 kron. Torej znaša vsa potrebščina za vseučilišča 11,045.601 krono.

Za semenišče v Solnogradu se proračunava 37.000, za semenišče v Olomucu 40.000 in za protestansko višjo šolo na Dunaju 72.200 kron. Za tehnično visoko šolo na Dunaju zahteva naučna uprava 921.400, za graško 333.600, za češko in nemško tehniko v Pragi 1,263.180, za češko in nemško tehniko v Brnu 792.300, za tehniko v Lvovu 389.400 kron. Za visoko šolo poljedelske kulture na Dunaju se proračunava 424.140 kron. Mej raznimi troški je tudi 73.200 kron za učiteljske moči, ki se pripravljajo za profesorje na visokih šolah. Dohodki vseh visokih šol pa znašajo 1,338.661 kron, torej je čiste potrebščine za vse visoke šole 14,168.360 kron.

Odsek priporoča dolgo vrsto resolucij. Tako zahteva baron Morsey, da se višja šola za živinozdravnike podredi naučnemu ministerstvu. Na Dunaju je le vojaška višja šola za živinozdravnike, podrejena vojnemu ministerstvu, katero pa smejo obiskavati tudi civilisti z maturo, dočim so vojniki večinoma brez mature. V poročilu je ponatujen tudi govor naučnega ministra v proračunskem odseku glede vseučilišč. Minister prizna, da ima Avstrija premalo vseučilišč. Za nova vseučilišča pa je treba najprvo sposobnih učnih močij in drugič denarja. V prvi vrsti pa minister opozarja na nujno potrebo češkega in nemškega vseučilišča na Moravskem. Naučna uprava predloži zbornici dotični načrt zakona, ko se Nemci in Čehi zedinijo glede sedeža obeh vseučilišč.

Resolucije zahtevajo večinoma od vlade izdatnejše podpore za učna sredstva in boljše prostore, za nove stolice, za knjižnice itd. Poročilo niti z besedo ne omenja vseučilišča v Ljubljani, ker je šele včeraj šolski odsek vse dotične prošnje izročil proračunskemu odseku.

Srednje šole.

Ves proračun za srednje šole znaša 21,660.434 K ter se je od lani pomnožil za 901.747 K. Potrebščina za gimnazije znaša 14,615.624 K, za realke 6,887.070 kron, ostali troški so za knjiž-

nice, podpore, potnine itd. Za nižjo državno gimnazijo v Ljubljani je posebe v proračunu 4000 K, in sicer za učna sredstva. Pokritje vseh srednjih šol pa znaša po proračunu 3,275.164 K, torej čista potrebščina 18,385.270 kron, dočim je l. 1897 znašala le 14,243.307 K.

Srednjih šol je v Avstriji 322, in sicer 215 gimnazij ter 107 realk, od vseh srednjih šol jih država vzdržuje 231, dežele 36, mesta 22, ostale vzdržujejo škofje in cerkveni redi. Nemških srednjih šol je 178 (113 gimnazij in 65 realk), čeških 81 (50 gimnazij, 31 realk), poljskih 35 (28 gimnazij, 7 realk), ostale so italijanske, rusinske in dvojezične, a slovenske?!

Število vseh učencev na srednjih šolah znaša letos 109.888, in sicer na gimnazijah 72.476, na realkah 37.414; število vseh učencev se je od lani pomnožilo za 4908. Vseh profesorjev je na gimnazijah 2326, na realkah 1012, skupaj 3338.

Celje.

Proračunski odsek tudi pri tem poglavju priporoča več resolucij. Najpomembnejša je peta, ki se glasi: »Vlada se pozivlja, da v bodoče, če mogoče že v začetku šolskega leta 1902/03 za samostojne gimnazijske razrede z nemško-slovenskim učnim jezikom v Celju pod naslovom 15. v § 1 in za dvojezične vspeorednice na državnem gimnaziju v Mariboru v proračunu za tekoče leto vstavljena sredstva, to je slovenski pouk na spod. štajerskih srednjih šolah, tako uporabi, da se polagoma nemško-slovenski razredi v Celju opuste, dvojezične vspeorednice na državnem gimnaziju v Mariboru ločijo od zavoda ter ustanovi samostojna slovenska nižja gimnazija s posebnim vodstvom in sedežem v Mariboru.«

Kakor ta birokratski slog, je zviti tudi vsenemški rog. Pri tej točki bode v zbornici gotovo največ ropota.

V tej razpravi so po dogovorjenem ključu oglašeni izmed slovenskih poslancev vitez Berks, Žičkar in menda dr.

LISTEK.

[15] Slepi muzik.

Rusko spisal Vladimir Korolenko, prevel Krilič.

Tretje poglavje.

I.

Maksimova navodila, prepustiti slepega dečka samega sebi v vsem, kjer je bilo mogoče, so imela najboljše nasledke. V hiši ni bil prav nič neokreten, povsod je hodil popolnoma varno, sam popravljal svojo sobo, svoje igrače in druge reči je imel vedno v redu. Razen tega je Maksim, kolikor je bilo mogoče, skrbel za dečkovo telesno izobrazbo; deček je dobil telovadne priprave, v šestem letu mu je pa Maksim podaril malega pohlevnega konja. Mati spočetka ni mogla umeti, da bi slepi deček mogel jahati, bratovo darilo je imenovala neumnost. Invalid je uporabil ves svoj vpliv, in v dveh do treh mesecih je deček že veselo jahal vātrici Johima, ki je samo ukazoval, kam se je treba obrniti.

Na ta način slepota ni ovirala pravilnega telesnega razvitka in tudi njen vpliv na duševno življenje dečkovo je bil kolikor mogoče oslabljen. Za svoja leta je bil velik in šibek; obraz je bil mlad, poteze nežne in

izrazite. Črni lasje so delali obraz še bledejši, velike temne, skoraj nepremične oči so mu dajale poseben izraz, ki je takoj obračal pozornost na se. Mastna guba nad obrvmi, navada nagibati glavo naprej in tužni izraz, ki je kakor megla zatiral lepo lice — vse to so bili zunanji znaki slepote. Njegovo kretanje je bilo na znanem kraju popolnoma varno, toda vsejedno se je poznalo, da je prirojena živahnost zadušena in se pojavlja včasih v precej silnih živčnih utripih.

II.

Zdej je dobil naposled sluh v življenju slepčevem glavni pomen, glasovi so postali glavne oblike njegovih misli, središče umstvenega dela. Pesni si je obdržal v spominu, zatopil se v njih očarajoče napeve, zapomnil si njih besede, ki si jih je pojasnjeval z žalostno, veselo ali zamišljeno melodijo. Še pazljivejše je poslušal glasove bližnje narave. Nejasne vtiske je združeval z domačimi napevi in jih izlival v nove napeve, ki je bilo v njih težko ločiti, kje se meha narodni napev in kje se začne njegova lastna skladba. Še sam ni mogel ločiti v svojih pesnih teh dveh stvarij — tako zelo sta se oba zlija v njem. Hitro se je naučil vsega, česar ga je učila mati, ki ga je podučevala v klavirju, vendar je še bolj ljubil Johimovo piščalko. Klavir je bil bogatejši, lepše in polnejše

doneč, toda stal je v sobi, piščalko je pa lahko vzel s seboj na polje. Tu so se njeni prelivajoči glasovi tako lepo zlivali s tihimi vzdihli prostrane stepe, da si sčasoma sam ni mogel razlagati, ali veter iz daljave prinaša otožne napeve ali jih sam dobiva iz svoje piščalke.

To veselje do glasbe je postalo središče njegovega duševnega razvoja, izpolnjevalo njegovo življenje in mu dajalo raznoličnost. Maksim si je to dečkovo nagnjenje izkoristil, da bi ga seznanil z zgodovino njegove domovine, in cela zgodovina je vzplavala pred slepčevom domisljijo kakor spletena iz zvokov. Ker se je zanimal za narodno pesen, se je seznanil z njenimi junaki, z njih usodo in usodo svoje domovine. Od tod se je začelo zanimanje za slovstvo; ko je deček stopil v deveto leto, je začel Maksim s prvim podukom. Razumno podučevanje Maksimovo, ki se je v ta namen sam moral učiti učne metode za slepce, je jako ugajalo dečku. Prineslo je v njegov duh nove stvari — razsodnost in javnost, ki sta mu izpopolnjevala nejasne glasbene utiske.

Na ta način je bil izpolnjen dečkov dan; o nepopolnosti novih pojmov se ni bilo treba pritoževati. Zdelo se je, da je živ polno življenje, kolikor je mogoče pri otroku. Zdelo se je, da ne čuti svoje slepote.

Toda vedno bolj se je v njegovem značaju kazala neka čudna, neotroška otožnost. Maksim jo je pripisoval pomanjkanju otroške družbe in je izkušal ta nedostatek odpraviti.

Vaški dečki, ki so jih poklicali v dvorec, so bili boječi in se niso mogli po svoji volji razveseljevati. Razen nenavadne okolice jih je plašila tudi slepota »gospodiča«. Bojazljivo so ga pogledavali in stikali glave skupaj ter molčali ali so pa plašno šepetali med seboj.

Ako so pustili otroke same na vrtu ali na polju, so se vedli prostee in se razveseljevali; ali takrat se je videlo, da je slepec vedno ostajal na strani in otožen poslušal veselost svojih tovarišev.

Včasih je Johim zbiral otroke okoli sebe in jim začel pripovedovati vesele pripovedke in pravljice. Vaški otroci, dobro znani s prismojenim ukrajinskim vragom in zlobnimi čarovnicami, so dopolnjevali te pravljice s svojimi dostavki, delali pogovor še veselejše. Slepce jih je poslušal z veliko pazljivostjo in zanimanjem, toda sam se je le redko smejal. Šaljivost živahnega pogovora je bila zanj večinoma nedostopna, kar je umljivo; kajti on ni mogel videti ni zvito bliskajočih se oči pripovedovavčevih niti smehajočih se gub na njegovem obrazu niti zmigavanja dolgih brk. (Dalje prih.)

Tavčar. V razpravi o visokih šolah govori Plantan, o ljudskih šolah Žitnik.

Vlada je upala, da zbornica pred veliko nočjo reši ves državni proračun. A vse kaže, da se proračun naučnega ministerstva ne boče pod vladno streho.

Fejervary ostane.

Ogrski domobranski minister baron Fejervary bo še vztrajal na dosedanjem mestu, ker je tako volja vladarjeva. Predvčeraj dopoldne je bil pri cesarju vsprejet v posebni avdijenci, ki je trajala dobro uro. Vlada je pregovoril Fejervaryja, da je umaknil prošnjo za demisijo. Pri tej priliki mu je vladar izrazil svoje posebno priznanje. Pred avdijenco se je podal Fejervary k ministerskemu predsedniku Szellu, potem pa k trgovinskemu ministru Horanszkeu ter oba zagotovil, da ni podal ostavke radi Horanszkega, marveč je bil temu vzrok »spomin na boje prejšnjih let«. Precej čuden razlog!

Trozveza in trgovinske pogodbe.

V italijanskih diplomatskih krogih se govori, da so dogovori mej Italijo, Nemčijo in našo monarhijo glede obnovitve trgovinskih pogodb završeni in se je doseglo mej zastopniki imenovanih držav popolno sporazumljenje. Istotako vlada med njimi popolna edinost glede obnovitve trozveze. Italijanski listi so z vsepehom, ki ga je dosegla italijanska vlada, dokaj zadovoljni. To pač ni dobro znamenje za interese naše monarhije, ki bodo bržkone iznova trpeli največ škoda. Naj bi vendar merodajni krogi storili vse potrebne korake, dokler ni prepozno!

Italija ne posreduje.

V sobotni seji italijanske zbornice je odgovoril zunanji minister na neko interpelacijo, da na posredovanje mej Angleži in Buri ni misliti, posebno v sedanjem hipu ne, ker Anglija ne sprejme nikakega posredovanja. Angleški odgovor na noto nizozemske vlade, pravi minister Prinetti, kaže, da je zaman vsak poskus. Pač pa želi minister, da bi se čim prej končala vojna, ki je obema deželama povzročila že toliko žrtev. — Menda imajo Lahi ravno tak strah pred angleško zamero, kakor vse druge evropske države.

Kriza v Španiji.

Kriza v španskem ministerstvu še sedaj ni rešena. Kraljica se je baje precej trudila, da bi prišlo na krmilo španske vlade kako bolj zmerno liberalno ministerstvo, ali pa, kar bi jej bilo neki najljubše, koncentracijsko ministerstvo. V to svrhu je poverila sestavo novega kabineta Montero Riosu. Kmalu se je pa pokazalo, da mož v sedanjih razmerah ni kos svoji nalogi. Posebne težave povzročuje vprašanje o kongregacijah, katero hočejo framasoni rešiti po francoskem vzorcu, merodajni faktorji pa nimajo dovolj eneržije, da bi se ustavili njih zahtevam. Tako je prišlo, da je kraljica zopet liberalca Sagasto poverila s sestavo nove vlade.

Volivna reforma v Švediji.

Švedska vlada je predložila drž. zboru načrt zakona, s katerim se preminja dosedanja volivni zakon. Po novem načrtu sme vsak moški, ki je dopolnil 25. leto in ima volivno pravico v občini, voliti tudi v drž. zastop. Izvzeti so le oni, ki v zadnjih dveh letih niso plačali obd. ali državnega davka, potem pa vojaki, dokler niso zadostili vojaški dolžnosti. Oženjeni in pa oni, ki so dopolnili 40. leto, imajo dva glasova. Volivna pravica se bo na ta način znatno razširila.

Krečansko vprašanje.

Zastopniki velesil, ki nadzorujejo Kreto, so poslali te dni sultanu noto, v kateri zahtevajo, da se izvede nekaj reform v prilog imenovanim velesilam. V poslaniških krogih se trdi, da sultanova vlada ne bo ugovarjala tem reformam, ker se ne dotikajo suverenitete sultanove nad Kreto, marveč imajo le namen, da napravijo na Kreti potreben red, kakoršen je na Samosu. Zahteva se mej drugim: Potrdilo izdanih potnih listov po konzulih evropskih velesil; popolna amnestija za vse političke kaznjence; priznanje zastave za Kreto kakor za Samos; določitev grščine za uradno obdejanje s

turško vlado; pobiranje posebnih brzojavnih pristojbin za Kreto; ureditev pristojbin za svetilnike v pristaniščih. — Največ težav bota bržkone povzročali zahtevi glede amnestije in pa grščine kot uradnega jezika.

Nov angleški poskus.

V soboto smo javili, da odpotuje v Južno Afriko vrhovni poveljnik angleške armade lord Wolseley, da olajša Kitchenerju njegovo težavno nalogo oziroma prevzame vrhovno vodstvo v Južni Afriki, mejtem ko bo poslednji aktivno posegel v boj.

Lord Wolseley, zmagovalec pri Tal el Kabiru je rojen l. 1833, udeležil se je vojske proti Birmi l. 1852, dve leti pozneje krimske vojske, od leta 1857—1860 je bil v Indiji in Kini, v l. 1867 je pa vodil ekspedicio proti Redvivir-Indijanom. V letu 1879 je bil guverner Natala in Transvala ter kot tak končal vojsko s Culukafri, ujel kralja Kečevayo in zatrl upor v deželi Basutov. V juliju 1882 je prevzel vrhovno poveljstvo v Egiptu ter si priboril zmago pri Tel el Kabiru, kjer je ujel Arabi-pašo. Poskus za rešitev Gordona v letu 1884 se mu je izjalovil. Od l. 1895 je Wolseley vrhovni poveljnik angleške armade.

Proti Burom se torej Wolseley še ni mnogo boril, posebno pa ne v novejšem času. Znana so mu sicer še razmere v Južni Afriki, toda to mu ne bo kdove koliko koristilo, kajti Kitchener jih pozna gotovo še bolj, a vkljub temu ničesar ne opravi. Sme se torej že naprej trditi, da s sedanjimi vojnimi silami Wolseley z južnoafriškega bojišča ne odnese lavorik.

Iz brzojavk.

Zaupnica Zanardelijevega ministerstva. Zbornica je z 250 proti 158 glasovom sprejela predlog, s katerim se izraža vladi zaupanje. Značilno je, da so za vlado glasovali tudi sicer vedno opozicijski — socialisti. — Sultan zopet v nevarnosti. Radi Fuad-paše, katerega so v kontumaciji obsodili na smrt, se je pričela splošna preiskava pri častnikih in višjih uradnikih. Zasledili so neki revolucionarno zaroto proti sultanu. „Berl. Tagbl.“ javlja iz Carigrada, da so prijeli že 146 častnikov. Vsem častnikom je prepovedano obiskovati evropske klube. Aretirani so baš najboljši častniki ter so izginili brez sledu. — Pokojnine katoliških duhovnikov. »Wien. Zeitg.« objavlja zakon z dne 19. febr. 1902 o pokojninah duhovnikov na dobrotelnih zavodih, dalje onih pri ordinariatih in v semeniščih. — Katoliškega shoda za Nižjo Avstrijo ne bo. »Vaterland« javlja, da se je radi nepremagljivih ovir moral odpovedati za mesec april določeni tretji nižje-avstrijski katoliški shod. — Londonski poslanik grof Deym ne odstopi. Uradno se vest o odstopu odločno dementira. — Parlamentarne počitnice o Veliki noči bodo trajale od 22. marca do 9. aprila.

Književnost in umetnost.

Uvod v biblijske zgodbe nove zaveze.

Spisel dr. Jožef Lesar, profesor bogoslovja, knezoškofijski konzistorialni svetnik itd. v Ljubljani. V Mariboru 1902. Založilo uredništvo »Voditelj«. — Tisk tiskarne sv. Cirila. Dobi se v »Katol. bukvarni« in pri g. pisatelju.

Učeni g. pisatelj, kateri že precejšnjo vrsto let razlaga novi zakon v ljubljanskem bogoslovnem semenišču, je priobčeval ta »Uvod« v izvrstnem mariborskem »Voditelju.« Zdaj imamo vse skupaj v obliki jako pregledno sestavljene knjige. Tu se dobi splošni uvod, ki je potreben za umevanje zgodbe novega zakona. Naprej popisuje pisatelj sveto deželo v zemljepisnem oziru, kakoršna je bila ob Kristusovem času. Nato sledi popis političnega stanja judovskega ljudstva ob istem času. Pisatelj popisuje ves državnopravni razvoj Judov od Hazmorejcev dalje pod Herodom in njegovimi sinovi tje do vojne pod Trajanom in do velikega upora pod Hadrianom. Obširen je popis versko-naravnega stanja judovskega ljudstva. Po vrsti se opisujejo: Služba božja v tempelju, prazniki, zasebna služba božja, šola in sinagoga, sinodij, skrb za rajnike, pismouki, duhovniki, stranke in judovski pojem o Mesiji.

Iz tega pregleda je razvidna obsežna tvarina. Priporočamo to knjigo najtopleje vsem, ki se bavijo s svetopisemskimi študijami. B.

»Voditelj«.

Vsebina l. letošnjega zvezka: O odpadkih, njih virih in koristi. Spisal dr. I. Mlakar. (Konec.) — Judovske stranke ob Kristusovem času. Piše dr. Jos. Lesar. — Sv. apostol Andrej o krščanski ikonografiji. Spisal A. Stegenšek. — Sacra Rota Romana. Piše Fr. Stuhec. — Arhivalni izpiski za zgodovino lav. škofije. Priobčil M. Slekovec. — Dušno pastirstvo: A. Legitimacija »ex adulterio« rojenih otrok. M. M. — Snaga in snajenje cerkvenih posod. A. Kovačič. — Škapulir presv. Srca Jez. J. E. K. — Znamenje sv. križa pr. sv. maši. A. C. — Obhajilo bolnih otrok. Dr. J. S. — S katerimi obredi se naj pokopavajo šolarji. Dr. J. S. — Kaki kazni zapade katoličan, ako pred nekato-liškim duhovnikom sklene mešan zakon? Dr. A. Jerovšek. — Liturgična vprašanja. M. Š. — De barba clericorum. — B. Priprave za biblične katekeze. Piše A. Kržič. — C. Učna metoda o Jezusovem pogovoru s Samaričanko. Fr. Krulj. — Plenitudo temporis. Dr. J. S. — Cerkevni letopis: Splošen pregled. — † Mns. A. M. Šterk. — † Dr. L. Klofutar. — † Jos. Benkovič. — Vzhodna cerkev. — Misijonski obzornik. — Slovastvo: Lampe-Krek, Zgodbe sv. pisma. — Meffert, der hl. Alfons v. Liguori. — Tumpach, Vyznam, a důležitost starší pomníků. — Acti-ones et Constitutiones synodi dioc. Lav. — Tumpach, Manželství ve světle nejst. pá-máték. — Veterník, Razlaga velikega kate-kizma. — Bobelka, Kathchismus der bibl. Geschichte. — Raznoterosti. — »Voditelj« izide štirikrat na leto in velja 5 kron. V za-logi je še dobiti I. letnik (po 2 K 40 v.), II. let. (po 4 K) in IV. letn. (po 5 K). III. letnik je pošel.

Poneverjenje v Žužemberku.

Poročali smo o poneverjenju v Žužemberku. Poneverjenje se je zgodilo v posojilnici, ki je v liberalnih rokah, zato ni čuda, da »Narod« ne upije. Za »Narod« je sedaj stvar samo »žalosten slučaj«, dočim bi, ako bi ta zadeva bila v zvezi s kako našo posojilnico, kričal o »klerikalnih goljufih« in bi zadevo zvrčal na vso stranko. To se nam je zdelo vredno omeniti, ne da bi stvar kaj posebno izkoriščali.

Iz Žužemberka smo dobili o razmerju med našo in nasprotno posojilnico, v kateri se je zgodilo poneverjenje, naslednje poročilo:

Začetkom tega leta se je tu ustanovila naša nova »Hranilnica in posojilnica«. Poslovati je pričela koncem meseca februarja. Torej ne posluje niti eden mesec in vendar je že imela prometa nad 24.000 K. To dovolj jasno dokazuje, da ima ta nova za-dru-ga v sebi dovolj življenske moči.

Bila je pa tudi potrebna, četudi so ne-kateri rekli, čemu ustanavljati novo po-soj-il-ni-co poleg že obstoječe. Res, »Posojilnica« smo imeli. A kaka je bila? Po svojih usta-noviteljih kakor tudi po pravilih je bila po-pol-no v rokah nekaterih mož, ki so pri vseh volitvah pokazali, da so nasprotni mišljenju našega ljudstva. Čudno bi pa bilo, da bi izključno liberalci imeli v rokah tako važno kulturno napravo, kakor je posojilnica, in to v okraju, kjer so liberalci tako spo-radično sejani.

In kake pravice je imelo naše ljudstvo pri tej posojilnici? Ljudstvo je pač smelo množiti lastno glavnično posojilnično, a pri upravi in vodstvu je imelo malo več go-voriti kakor nič. Kedaj je kak zadružnik zuna-j Žužemberka vedel, kedaj je občni zbor? Saj še v trgu samem niso vsi vedeli. Razum onih, ki so čitali »Slov. Narod«, menda nihče ne.

In če bi tudi navadni zadružniki z opra-vilnimi deleži prišli na občni zbor, bi jim to ne koristilo dosti, ker bi jih vedno pre-glasovali zadružniki glavnih deležev.

Zato vidimo, da je odbor vedno ostal v rokah mož, ki niso nikdar uživali popol-nega zaupanja tukajšnjega ljudstva. Od tod, da se je tolikokrat popraševalo, je li varno nalagati v tej posojilnici. Ker ni nikomur niti na um prišlo, da bi bila kaka nerealnost v posojilnici, se je ljudstvu reklo, da brez skrbi nalaga v njej prihranjene novce.

A kakor kaže najnovejši dogodek v po-soj-il-ni-ci, je pa naposled imelo ljudstvo vendar le prav.

Začetkom preteklega tedna je zginil kar naenkrat iz Žužemberka ugleden mož, ki je bil glavni faktor pri posojilnici. Govorilo se je potem marsikaj o posojilnici. Pretekli četrtak je bil uradni dan za posojilnico. A uradni prostori so ostali zaprti, naposled pa je tukajšnje c. kr. so-dišče uradno zatvorilo hranilni-čne prostore.

To se je hitro zvedelo po vsem okraju. Vložniki so ves dan prihajali vzdigovat vloge in popraševat, kaj bo ž njihovimi vlogami. Vlog seve niso mogli vzdigniti, a vrnili so se vendar potolaženi, ker se jim je pojasnilo, da ne bodo nič oškodovani.

In kaj je vzrok, da posojilnica ni po-slovala in da je sodišče poseglo vmes? V posojilnici je precej poneverilo. Koliko, to se ne more vedeti. Posojilnica je

imela koncem leta 1900 nad 32.000 rezer-vnega zaklada. Ta zaklad upamo, da bo za-dostno pokrtil škodo, da ne bodo trpeli za-družniki.

Končno le še eno vprašanje do Vas, ki ste blatili s pisanjem ali pa vsaj pomagali blatiti z naročanjem listov, kakor sta »Slov. Narod« in »Rodoljub«, one, ki Vam le dobro žele: Kaj mislite, kako bi neki sedaj pisala Vaša dvali-sta, če bi se pripetilo nam, kar se je Vam?

Izpred sodišča.

Pozor starši, katerih sinovi gre-do v Ameriko! Matiji Gabrenja pravijo na Rakeku »Čenčar«. Mož je posestnik in ima sina v Ameriki. Potovanje njegovega sina, ki še ni zadostil vojaški dolžnosti, v prosto Ameriko, ga je spravilo na obtožno klop. Mož je dal za pot v Ameriko sinu 60 kron in potem v Bazel poslal za njim še nadaljnjo lepo svotico denarja. To je razčlenil orož-nikom, ki so ga ovdili radi prestopka vo-jaske postave. Mož se je pred sodiščem iz-govarjal, da je zadnjo svoto poslal sinu radi tega, ker je želel, da bi sin prišel nazaj, in sodišče mu je to tudi verjelo, za prvo po-moč pri sinovi ekspediciji so mu pa prisodili 10 dni strogega zavora in 10 kron globe. To je poučen slučaj, da so potegnili na za-tožno klop očeta sinu, ki je odšel v Ame-riko, ne da bi se oziral na naše postave.

Tatvina pri Schumiju. Hlapec pri trgovcu Schumiju v Ljubljani Miha Cernič iz Sela je ukradl svojemu gospodarju 4 kose kotenine. Gospodar mu je odpustil, ker je pa prej že zvedela policija, stal je Cernič minolo soboto pred dež sodiščem. Radi tatvine in radi »igre 21« je bil Cerin ob-sojen na šest tednov težke ječe poostrene s postom.

Kritika o vojakih pri klobast. V Cerinovi gostilni v Bizoviku so jedli fantje klobaso in pili so. Pri tem je rekel Bricelj, da tak vojak ni nič vreden, ki je samo za dva meseca. »Kaj«, dejal je razžaljeni Lam-pič, na katerega je letela ta opazka, »ti si pa bil 3 leta vojak, pa si bil samo navaden freitar.« V tem hipu je nekdo umaknil klo-baso, Lampič je pa Bricelja udaril s stekle-nico. Bricelj je z »birtovskim nožem« dva-krat sunil Lampiča v hrbet in Lampič je dobil rudeče klobase po hrbtu. Radi težke telesne poškodbe je bil predvčerajšnjim Ja-kob Bricelj obsojen na eno leto težke ječe.

Pustni terek na Tržaški cesti. Ve-selo je bilo na pustni terek v gostilni »pri Francelnu« na Tržaški cesti. Maškaro je v belih hlačah igral železniški sluga Karol Klobučar. Ko je Klobučar prišel na cesto, je kleparski pomočnik Karol Pin-dura iz Ljubljane, ki je bil v fraku, maškari v belih hlačah z nožem puščal kri v obrazu. Pindura pravi, da je storil to v silo-branu. Obsojen je bil na 14 dni zavora.

Taxova pravda v Mariboru.

Govori zastopnikov obtožencev so bili kaj zanimivi. Dr. Uranič je posegal z ostrimi besedami v Taxovo življenje in njegovo ob-čevanje z damami. Obtoženi dr. Schacherl je v daljšem govoru povedal porotnikom, da o Taxu nič ne prekliče, in je dejal, da je njegovo prepričanje in naj porotniki karkoli reko, da Tax ni vreden, da bi bil še nadalje ravnatelj mestnih uradov.

Porotniki so skoro vsa stavljena jim vprašanja o krivdi obeh obtožencev potrdi-li in zanikali, da bi bil doprinešen dokaz resnice. Maytner je bil obsojen na mesec dni zavora, dr. Schacherl na 400 kron globe, oziroma na šest dni zavora. Oba obsojenca sta naznanila pritožbo ničnosti. Po končani razpravi so poslušalci demonstrirali proti porotnikom in prirejali dr. Schacherlu ovacije.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 17. marca.

Osebnosti. G. dr. Mayer Ernest, sekundarij v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji, je imenovan operaterjem na kliniki za porodništvo in ženske bolezni (prof. V. pl. R o s t h o r n) v Gradcu. Na njegovo mesto pride v bolnico usm. bratov kot sekundarij g. dr. Francišek D o l š a k, dosedaj volon-ter v ljubljanski bolnici. — Član slovenskega gledališča g. B o l e š k a je angaževan na češko gledališče v Plzen.

Občinski svet ljubljanski ima iz-redno sejo v torek 18. m. m. 1902 ob 5. popoldne v mestnej dvorani. Na dnevnem redu so mej drugimi naslednje točke: Ob-ljuba dveh novo sprejetih meščanov; poro-čila: o spremembah nekaterih določeb pra-vil in poslovnika »Mestne hranilnice ljub-ljanske«; o letošnjih dopolnilnih volitvah v občinski svet; o prošnji hospitantke na 2. mestnem slov. otroškem vrtcu Ane G o-

Odprto pismo

gospodu Ign. Merharju, županu in bivšemu dveinpolletnemu načelniku „Kmetijskega društva“ v Dolenji vasi pri Ribnici.

V „Slov. Narodu“ št. 56 z dne 8. marca 1902 pišete med drugim sledeče: „Ta gošpod (namreč jaz podpisani) Vam zamore natančno povedati, da jaz nikoli nisem bil pri bilancu, nikoli ne videl društvenih računov, nikoli ne istih podpisal, res pa je, da je gospod Žužek sam z drugimi brez mene bilanco vodil, račune sestavil, moje in drugih odbornikov in preglednikov imena spodaj podpisal, tiste tiskati dal in potem se le meni, kakor drugim, tiste kot letno poročilo dostaviti pustil.“

V pojasnilo te zadeve sprejmite gospod Merhar in vsi liberalci v ribniški dolini in št. Vidu sledeče:

1. „Kmetijsko društvo“ v Dolenji vasi začelo se je ustanavljati meseca februarja leta 1899. Od prvega dne ustanovitve do dne 14. junija 1901, t. j. nekako dve leti in pol, bili ste Vi, gospod Merhar, načelnik tega društva, jaz pa Vaš namestnik. Bilanco, ki je tiskana v letnem poročilu, sestavljal sem jaz s pomočjo nekaterih odbornikov in drugih udov društva. Ti odborniki so pred vsem: Janez Zobeč in Anton Dejak, posestnika v Dolenji vasi. Bilanco smo delali tako-le: Cenili smo vsako blago, ki je v zadrugi, kos za kosom smo zmerili ter določili njegovo vrednost po skupni ceni. Ime kosa in njegovo vrednost smo zapisali sproti v sešitek papirja. Na to smo pregledali vse društvene knjige in račune trgovcev ter potrdila (recepise) ter pregledali, ali se vse ujema. Slednjič smo prešteli še denar v blagajni. Vprašajte, gospod Merhar, ljudi, ki skoraj vsi vedo, ali smo tako delali ali ne.

Na podlagi teh zapisnikov sestavil sem jaz letno poročilo, ki obsega natančno vse, kar je potrebno za poročilo.

Taka so vsa letna poročila kmetijskega društva v Dolenji vasi. Dal sem jih v Ljubljano v pregled in potem v tisk. Nato sem jih razdelil čez 300 vsem udom društva.

Sedaj pa to le konstatiram: a) Vi, gospod Merhar, ste prejeli vsaj sedem dni pred občnim zborom to letno poročilo. Na občnem zboru, ki je bil obkrožen v Vaši hiši, bili ste Vi predsednik. Pred Vami so na mizi ležale vse društvene knjige in računi trgovcev, da jih je vsak lahko pogledal. Skoraj vsi udje društva so gledali ta letna poročila, ki so taka, kakor sem jih zgoraj opisal. Jaz sem jih točko za točko pojasnil. Vi ste bili s tem popolnoma zadovoljni in ste dotični zapisnik z nekaterimi drugimi podpisali. Vprašam Vas torej, kako morete trditi v „Slov. Narodu“, da niste videli „nikoli društvenih računov“? Dalje Vas vprašam, zakaj niste protestirali nikoli, do dne 6. marca 1905, ker sem jaz podpisal na letno poročilo. Čas ste imeli vsaj sedem dni pred občnim zborom in na občnem zboru ali ni to istina?

2. Na drugem občnem zboru dne 17. marca 1901, ki je bil zopet v Vaši hiši pod Vašim predsedstvom, izjavil sem jaz odločno, da ne ostanem več v odboru, ker moram skoraj za vse sam skrbeti. Če tudi občni zbor ni pustil, da bi jaz odstopil, ostal sem mož-beseda ter pozneje tudi še pismono Vam to naznanil. Vi ste na to sklicali odborovo sejo, katero ste pa proglasili „tajnim“. V tej „tajni seji“ ste pa rekli, da Vas jaz nisem pustil k društvenim knjigam itd., na kar Vam je odbornik Anton Dejak v obraz povedal, da ne govorite resnice. In Vi? — Izgovarjali ste se, dokazate svoji trditvi ste pa dolžni ostali do — danes. Veste tudi Vi, da sem moral potem zopet jaz vso stvar voditi, da je zadruga še ostala.

3. Vi pravite dalje v „Slov. Nar.“, da bi se moje družbe iz previdnosti ogibali. Danes Vi to lahko trdite, a bili so časi, ko ste Žužka iskali in celo prosili „iz previdnosti“. Dokazate se imam zato, Vi me itak razumete.

4. V „Slov. Narodu“ tudi trdite, da sem Vam jaz „pri ljudeh zaupanje izpodkopaval“. To ste v uradnem dopisu z dne 17. septembra 1901, št. 1409, na preč. župni urad v Dolenji vasi tudi trdili in me obdolžili „hudodelstva motenja javnega miru po § 65. kaz. zak.“, kakor ste pisali v dotičnem dopisu. Na moj poziv, da me primite, ali vsaj dokažite to „hudodelstvo“, ste se v dopisu na me dne 20. septembra 1901 nekaj izgovarjali, potem pa ste se zavarovali z — „uradno tajnostjo“. Taki so bili zopet Vaši dokazi.

5. Slednjič pravite v „Slov. Narodu“, da naj se pridem prepričati v Dolenjo vas, koliko zaupanja zdaj tam uživam. Na to sprejmite to-le: Dokler sem bil v Dol. vasi, sem ga gotovo toliko užival, kolikor Vi. Dokaz temu je zaupnica, ki mi jo je enkrat poslal občinski odbor. Drugi dokaz za to je bil drugi občni zbor kmetijskega društva dne 17. marca 1901, ko so mi ljudje toliko zaupali, da so me s silo hoteli imeti še v od-

boru. Tega se menda tudi Vi spominjate. Da so ljudje pri mojem odhodu v solzah zahvaljevali mi, ste menda tudi slišali. Če se pa kdo zdaj zaletava v mojo osebo, moram se pa tolažiti s pregovorom: „Nehvalnost je plačilo sveta.“

Da pa ne bo kdo mislil, da se bojim jaz računov kmetijskega društva v Dolenji vasi, pozivljem vse tiste, ki so pri tem društvu še trpeli kako „izgubo in doplačila“ ves čas, odkar sem bil jaz odbornik tega društva, naj se oglasijo.

Toliko v odgovor Vam in šentvidskim „naprednjakom“, ki so v „Slov. Narodu“ št. 57 z dne 10. marca t. l. pogreli košček Vašega dopisa.

V št. Vidu nad Ljubljano, 14. marca 1901.

Fr. Žužek, kaplan.

341 1-1

V svojem in svojih sorodnikov imenu naznanjva vsem prijateljem in znancem žalostno vest, da so najin dragi oče

Matija Novak

dne 12. t. m. po kratki in mučni bolezni, prevideni s sv. zakramenti, v 86. letu svoje starosti umrl.

Pogreb bo v petek dne 14. marca. Priporočava jih v molitev!

Radovica-Metlika, 12. marca 1902.

Josip Novak, Matija Novak,
kapelan. župnik.

Zahvala. 342 1-1

Podpisana se najpristneje zahvaljujeva vsem udeležencem pri pogrebu najinega očeta

Matije Novak

zlasti prečast. duhovščini podzemeljski, p. n. g. proštu Fr. Dovganu, oskrbniku n. v. reda Vukšiniču, gg. Fleku, Letnarju in Korentu iz Metlike in sploh vsem, ki so najinega draga očeta sp emili k zadnjemu počitku.

Josip Novak, Matija Novak,
kapelan. župnik.

VABILO
na

OBČNI ZBOR

„Mlekarske zadruga v Škofji Loki, registr. zadruga z omejenim poroštvom“, kateri se bode vršil

v torek dné 25. marca 1902
ob 3. uri popoldne

v prostorih mlekarne.

Vspored:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računa za l. 1901.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

347 1-1

Ker se na 22. februarja sklicani občni zbor ni izvršil, veljaven je sedaj razglašeni občni zbor.

VABILO
na

V. občni zbor

„Hranilnice in posojilnice v Mengšu, reg. zadruga z neomejeno zavezo“, ki se bode vršil

v nedeljo dné 6. aprila 1902
ob 3. uri popoldne

vpisarniških prostorih posojilnice in hranilnice

Vspored:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računa za l. 1901.
4. Prememba pravil.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

340 1-1

Načelstvo.

VABILO

na

IV. redni občni zbor

„Kmetijskega društva v Stari Oselici

reg. zadruga z omejeno zavezo“,

kateri se bode vršil

dné 6. aprila 1902, na belo nedeljo,

ob 3. uri popoldne

v Trebijah v hiši g. P. Ušeničnika št. 4.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Predložitev in potrjenje računa za l. 1901
3. Volitev 2 udov načelstva.
4. Volitev nadzorstva in razsodišča.
5. Slučajnosti.

339 1-1

Odbor.

VABILO
na

redni občni zbor

„Posojilnice v Košani, registrirane zadruga z neomejeno zavezo“, kateri se bode vršil

velikonočni ponedeljek 31. marca 1902
ob 3. uri popoldne

v društvenih prostorih pri sv. Mihaelu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo računskega pregledovalca.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Sv. Mihael, dné 16. marca 1902.

343 1-1

Načelstvo.

Lak, kovinasti, mrzel uporabljen, v poljubni
Lak, boji, za pozlatanje, optike, kleparje itd., je v zalogi pri trdku **RRATA EBERL v Ljubljani**, Frančiškanske ulice.
Vnanja naročila proti povzetju. 228 23 11-7

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Prodá se, oziroma oddá se v najem
pod ugodnimi pogoji 309 4-4

enonadstropna hiša

v Bohinjski Bistrici št. 57
z k isti pripadajočim vrtom. Hiša stoji blizu predora v Boh. Bistrici, torej na za vsako podjetje prikladnem kraju.

Ponudbe pod: **Bohinjska železnica št. 111** na upravništvo „Slov. nca“.

Vaše blagorodje!

Živo zanimanje, katero se od časa, ko smo razstavili izdelke modernega umetnega vezenja na šivalnih strojih Singer Co., povsod kaže za naša prizadevanja, da to domačo umetnost splošno in povsod razširimo, vspehuje nas, da Vas opozorimo na naše

popolnoma brezplačne učne tečaje
v modernem umetnem vezenju na šivalnih strojih Singer Co.

Ta novi način vezenja je lahek, se hitro nauči, in ako je kdo le nekoliko marljiv in vstrajen, je vspeh učenja res nepričakovan. Za duhovite spomine in za krasna darila v rodbinah ni nič bolj priličnega, kakor ravno razni predmeti, ki so s takim mičnim vezenjem lastnoročno okičeni.

Drage volje poučimo pa tudi vsakega, kako se mora postopati v raznih tehnikah, kakor na primer v pisanem vezenju, v vezenju začasnih črk, v tako imenovanem Waffel in Smirna-vezenju, v aplikaciji, pri votlem obšivanju in prešivanju.

Omeniti nam je še treba, da vsa ravno navedena dela se izvršujejo na navadnem „Singer-Central-Bobbin-šivalnem stroju“, kakor je sploh v domači rabi, in da se delo hitreje izvršuje, ob enem pa je tudi lažje, kakor ročno delo.

Kdor se želi udeležiti takih naših učnih tečajev, naj se ustno ali pismono zglašuje na dvorišču v steklenem salonu hotela „pri Maliču“ (Hotel Stadt Wien).

Tečaj traja od 15. do 29. marca.

S spoštovanjem

Singer Co., delniško društvo za šivalne stroje.

Prejénja trvdka: G. Neidlinger.

Zahtevajte povsodi pristni

„Cvekov brinovec“

od Franc Cvek-a v Kamniku.

240 10-10

Anton Schuster

Ljubljana, Špitalske ulice

založnik uslužbenec o. kr. priv. južne železnice

priporoča po najnižjih cenah

največjo izbero

najmodernejih jopic za dame in deklice, ovratnikov, dežnih plaščev, krasnih bluz, obleke za dečke,

322 3-2

dalje največjo izbero

najnovejšega blaga za

damske obleke, anglešk., franc. in domačega blaga za gospode,

kakor tudi najbolj izbrano zalogo platna itd. itd.

Vzorci na željo franko.

Edina zaloga na Kranjskem

Iekarna Piccoli

„pri Angelu“ I. 2 (50-11)

Ljubljana. * Dunajska cesta

Železnato vino

krepča malokrvne, nervozne in slaborne osebe

LEKARJA Piccoli - ja

v Ljubljani. Dobiva se v lekarnah

Pollitrška steklenica velja 2 K.
Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabriel Piccoli** v Ljubljani točno, ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.